

ondanks een lastige vacature had volgehouden tot de vacantie, dat hij, met het eigen zieke lichaam een ander vervangend, school en klasse beide tot het eind had kunnen behartigen.

Want zoo was hij, zijn plicht doen tot het uiterste en nuttig zijn voor anderen naar zijn beste weten en kunnen, dat was zijn levensdoel. Wat hij voor de N. H. V. gedaan heeft, weten de bestuursleden het best; maar ook de leden en bezoekers van de vergaderingen te Amsterdam zullen niet licht de karakteristieke figuur achter de bestuurstafel vergeten. Als Jaspers opstond om te spreken, was het dadelijk doodstil in de zaal en op de luisterende gezichten van de hoorders kwam, al voor hij begon, een trek van verheuging. Want Jaspers was op zijn best. als hij sprak. Hoe droog en schijnbaar onbeduidend ook zijn onderwerp was, hij wist er meestal geest, soms humor, altijd *une note gaie* in te leggen. Zijn volzinnen waren af, verspreken deed hij zich nooit; hij sprak vloeiend, wat de klank betrof in het eerst eentonig, als een boek, maar als een goed, weldoordacht en boeiend boek, in den regel ex tempore en toch leek het geen improvisatie. Hij

was een man van vele en velerlei kennis, had dan ook zijn eigen vaste meeningen, waaraan hij niet gaarne tornen liet.

De ouderen onder de lezers van ons tijdschrift kennen hem ook nog uit den tijd, toen hij, de mede-oprichter van ons tijdschrift, onze mederedacteur en later medewerker was. Zijn geschreven stukken waren doorwrocht en af als zijn voordrachten. Van haast-werk hield hij evenwel niet; het hinderde hem blijkbaar, als hij ter wille van de populariteit en het verlokken tot verder lezen, met opzet oppervlakkig of door de beperking onjuist moest zijn. *He was the better of us.* In één schuitje in vooraf bepaalde richting meeroeien met anderen, zich schikken naar stroom en wind, dat viel hem wel eens moeilijk, daartoe was hij te veel man van vaste beginselen.

Overal, in alle kringen, waar hij gewerkt heeft, laat hij een merkbare leegte plaats achter. Hij had nog veel, heel veel willen doen en kunnen doen voor de verbreiding van de natuurkennis in ons land; want zijn programma was nog lang niet af. Het heeft niet mogen zijn.

E. HEIMANS.

OCTOBERDAGEN EN -NACHTEN OP TERSCHELLING.

(Vervolg van blz. 164).

Den volgenden morgen was de Oostenwind nog kouder, de hemel nog blauwer, het zand nog witter dan voorheen. Het was

onze laatste dag en we begrepen nu al, dat er geen kans meer zou zijn op nevelige avonduren. Daarom besloten we, dezen dag te besteden aan een flinke verkenning van wat wij „het binnenland“ noemden, ofschoon ieder wel begrijpt dat zoo'n smaleiland eigenlijk alleen maar „buitenland“ is; aan de eene zijde de duinen, aan den anderen kant de bedijkte klei.

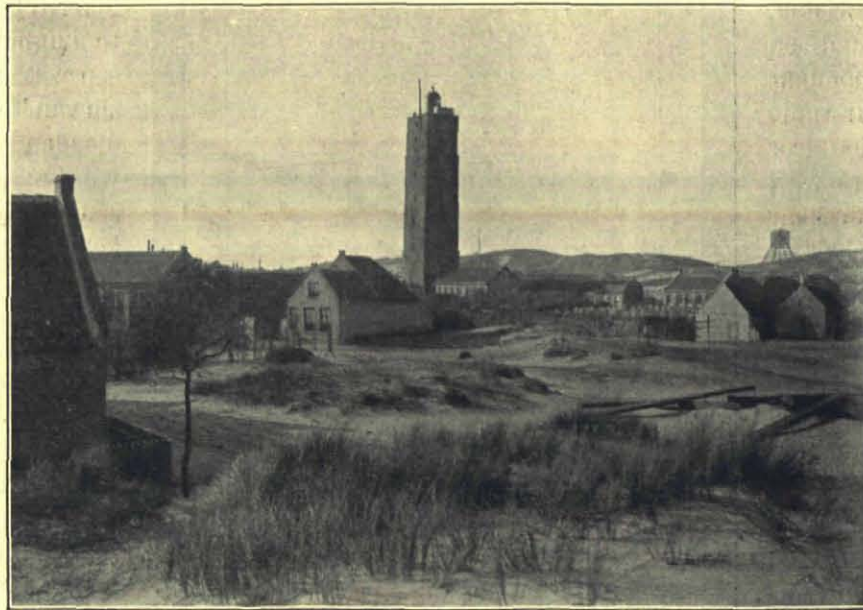
Nu, wij sloegen dan welgemoed den rullen, smallen zandweg in, de hartader van 't Terschellings ver-

keer, waar ik u in vroeger jaren al wel eens van heb verteld. Het ging pal tegen den wind in, maar wij voelden al heel spoedig niets meer van de kou,

vooral wanneer we de beschutting genoten van de enkele elzenrij, die hier en daar op 't eiland den weg en de weilanden omzoomt.

De weilanden waren vol vogels. Akkerleeuweriken en graspijpers vlogen elk oogenblik voor onze voeten op, overal stonden kievitten met wapperende kuiven; een enkele goudplevier liep er tusschen.

Koperwieken, zanglijsters en merels waren er haast evenveel als spreeuwen; allemaal prachtige gezonde vogels, dik en vet door 't overvloedig najaarsvoedsel

De Brandaris. Phot. A. BURDET.

en mooi in de veeren, daar de rui juist voorbij was. Vooral de koperwieken waren schitterend mooi, met 't fijne geel aan keel en borst en om de oogen, terwijl op zij de groote koperroode vlekken blonken in de zon. We konden ze tot op enkele meters benaderen.

Een zwart roodstaartje hipte langs een omheining — dat kan nog wel een broedvogeltje van 't eiland zelf geweest zijn.

In de elzen krioelde het van roodborstjes en goudhaantjes; sijsjes waren er nog maar weinig.

Vlak bij een boerderij lag een hoop rijshout aan een slootkant en daar miesperden twee goudhaantjes in. Wij er heen en we hebben toen wel een kwartier lang bij de takkebossen naar de dreumessen staan kijken. Ze waren zoo mak, dat we meenden, ze met de hand te kunnen grijpen; maar dat ging toch niet zoo grif; en toen we het eenige malen te vergeefs geprobeerd hadden, werd het mannetje eindelijk boos en vloog luidschreeuwend op 't rieten dak van een schuurtje. 't Wijfje natuurlijk met dun gepiep hem achterna.

't Had al een paar dagen onze aandacht getrokken, dat we die goudhaantjes altijd zagen in paren. Dien zelfden morgen nog hadden we geprobeerd in het dorp wat schilderachtige oude of vervallen huisjes en aardige binnenplaatsjes te fotografeeren. Altijd waren er onder de toeschouwers één of meer paren van goudhaantjes; ik kan me niet herinneren, dat ik er ooit één afzonderlijk gezien heb. In de groote horde van goudhaantjes, die hier eenige dagen toefden op de groote, gevaarlijke reis, had nu reeds in October iedere hij zijn zij.

Bij al de boerderijen — en we passeerden er wel honderd — zagen we het heerlijke tafereeltje van Guido Gezelle's Voorwinter:

Beneên den schelf, in 't zonneken,
Daar heutelen te gaar
Een' kooie bonte hinnekens,
En Koning Canteclaer.

Het boerenbedrijf was in vollen gang. Overal was

men druk aan het aardappelen rooien en onder Landerum profiteerde een boer van den fellen wind, om zijn rogge te wannen. Dat ging heel eenvoudig; hij schepte de rog met een grooten houten schep uit zijn kruiwagen, liet ze dan bij beetjes neervallen op een groot zeildoek en dan voerde de wind een glinsterende stroom van kafjes ver mee over wei en akker.

Het wei- en bouwland is niet geheel en al vlak, maar met zachte golvingen en de slooten zijn niet recht als in de polders, maar slingeren zich als beekjes door 't land. En het zijn dan ook beekjes, want het zoete duinwater stroomt langzaam er doorheen naar de eigenlijke polders aan den Zuiderzeekant. Elzehagen en kleine elzenboschjes verhoogden de bekoorlijkheid van dit landschap.

We hadden den hoofdweg natuurlijk al lang verlaten en doolden door wei en veld achter alle aardige vogels aan. Verboden toegang schijnt hier niet te bestaan; alleen moet je niet bang zijn voor nu en dan een gewaagd sprongetje over zoo'n heldere beekesloot.

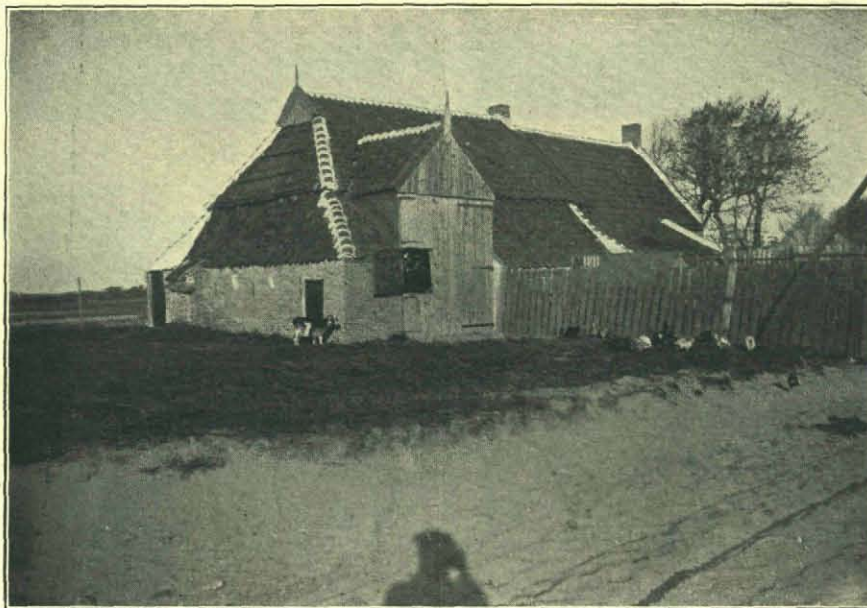
Het scherpe oog van onzen jager ontdekte op een paaltje een witte vogel met nog al lange staart, zoowat 500 M. van ons

af. Een klapekster! Jawel hoor, de kijkers bevestigden het. Wij er op af.

Wat heeft die klapekster ons laten loopen en springen. En 't mooiste was, dat hij, toen we hem in de steek moesten laten, om onzen tocht te vervolgen, alweer op zijn oorspronkelijk paaltje zat.

Maar hij heeft ons aardige vogels laten zien. Vijf, zes, zeven snippen vlogen schreeuwend voor onze voeten op en vluchtten langs hun welbekend zigzagpad. Een boomvalkje had daar ook op den loer gezeten.

Eindelijk kwamen wij langs stoppelvelden en daar leefde het van schildvinken, keepen, groenvinken en ringmusschen. Dat was heel aardig. Eerst zag je niets dan aardkluiten en grijze stoppels, en iemand die gewoon doorloopt, zonder zich om vogels te bekommeren, zal op zoo'n plek ook nooit van zijn

Terschellingsche Boerderij. Photo A. BURDET.

leven iets anders zien, dan aardkluiten en stoppels. Maar als je dan eventjes stil staat, dan komen daar al die prachtige diertjes te voorschijn met hun heerlijke kleuren van geel en groen, sneeuwwit, kastanjebruin, oranje, wijnrood, blauw en zwart, totdat de stoppels en kluiten er geheel onder verloren gaan. In de schelle voormiddagzon van dezen wolkenloozen Octoberdag waren de kleuren al bijzonder sterk.

Zoo liepen wij het halve eiland af. Vlak bij Lies bogen we noord waarts om en toen keerden we huiswaarts langs den binnenvoet van de duinen. Evenals op Texel strekt zich hier heide uit, voornamelijk bezet met struikhei, dophei, kraaibes en stekelbrem. De Staatsbeboscung heeft haar pioniers reeds hierheen gestuurd en ik droom er al van, dat we hier nog eens zullen wandelen door stille lanen van donkere Oostenrijksche dennen.

Maar ook nu, in den rooden schijn van de ondergaande zon, waren deze heidevelden prachtig mooi. Bij Hee houden ze op, of liever daar zijn de duinen er overheen gestoven. Hier grenzen dus groene wei en witte duinen weer aan elkander en daar ligt, beschut door een hooge helling een oude eendenkooi, een moerassig elzebosch.

De zon was juist ondergegaan en nu zagen we tegen den helderen hemel de eene spreekwontroep na de andere koers zetten naar dit boschje. Als een troep neerstreek, waren er al weer twee of drie in aantocht, die zich soms onderweg vereenigden. Wij bleven daar, tot er geen nieuwe meer kwamen en probeerden ze te tellen, naarmate ze binnenvielen. Makkelijk is dat niet, want je moet snel schatten op 't oogenblik dat bij een gunstige zwaai alle vogels uit zoo'n troep afzonderlijk tegen de lucht afsteken. Ook dan nog tel je meestal te weinig. In dit geval werden wij het eens, dat er minstens dertigduizend spreeuwen waren thuisgekomen.

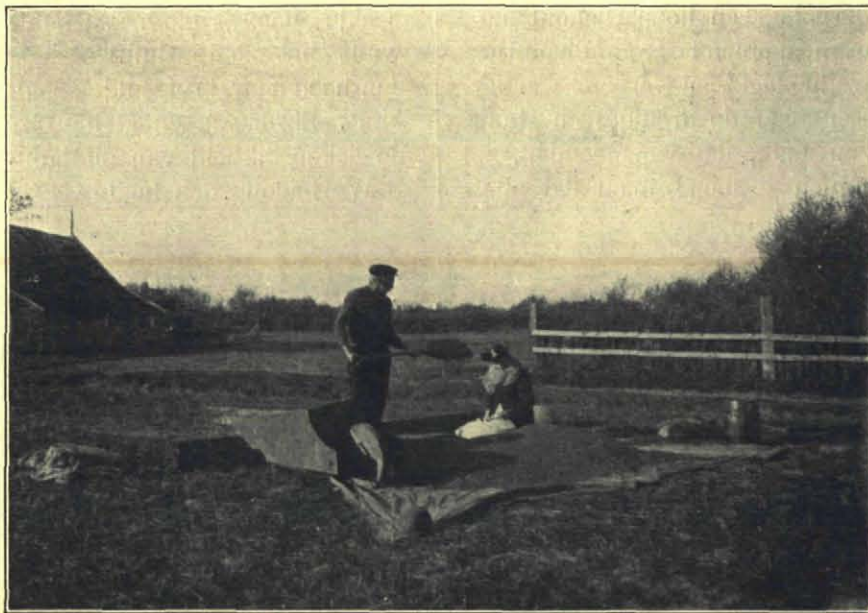
Toen wandelden we langzaam naar 't boschje. De elzen waren zwart van de vogels. In dichte rijen zaten ze op de takken, die doorbogen, bijna lood-

recht neerhingen onder den last. Op ons gefluit gingen ze weer allemaal de lucht in; een groote zwarte wolk, die afdreef naar een ander boschje driehonderd meter verder.

Daar ging ik ze opjagen, terwijl mijn vrienden zich in de kooi verscholen, want ze wilden eens midden in de herrie zijn. Bij dat tweede boschje trof ik het nog, dat heele zwermen goudhaantjes en roodborstjes er hun nachtverblijf betrokken.

Was het nu maar donker en nevelig geworden!

Dan hadden we kunnen uitmaken, of de vogels in hun rust opgeschrikt worden door den vuurtoren. De bleeke stralen, die hij nu uitzond over het duin veront-rustten de vogels in 't geheel niet. Maar men zegt, dat op de beruchte vliegnachten, alles, wat in de boschjes rust, zelfs de eenden uit de eendekooien onweerstaanbaar worden aangetrokken

De Wanner. Photo A. BURDET.

door den lichtmolen. De juistheid van deze bewering is gemakkelijk te onderzoeken, door op een gunstigen avond hier de wacht te betrekken bij de slaapkooi. Ik hoop het nog eens te doen.

Nu zagen we nog een paar boomvalkjes en dat was ons galgenmaal, want een half uur later waren we in ons hotel druk bezig met pakken, om den volgende morgen voor dag en dauw weer met den „Minister Kraus“ naar Harlingen te varen.

Een paar dagen later liep de wind om naar Zuid-Oost en een paar avonden achtereen hadden we mist of motregen. Toen heb ik helsche kwalen uitgestaan van heimwee naar Skjilinge. Mijn Terschellingsche vrienden stuurden me brieven en briefkaarten. Alles had volgezet met vogels, tot de dakgoten toe. De kinderen, katten en kraaien hadden menig beduvelde vogeltje gedood en tegen den toren of 't licht zelf waren er op den druksten nacht, volgens één correspondent, twintig te pletter gevlogen.

Dat lijkt me weinig. Maar laten het er veertig zijn. Ook dan nog mogen we zeggen, dat de toren zelf niet veel schade aanricht, en misschien op zijn hoogst een duizendtal vogels per jaar vernielt, want

meer dan twintig nachten met Z.-O. wind en mot-regen hebben we niet gedurende de trekmaanden. En duizend vogels is maar een heel klein gedeelte van de vele millioenen, die ieder seizoen voorbijtrekken. Ook is het te verwachten, dat na eenige jaren het aantal der slachtoffers nog kleiner wordt, de vogels leeren de torens mijden; dat is al dikwijls gebleken.

De schade, die aangericht wordt door menschen is echter zeer aanzienlijk. De leeuwerikken en lijsters gaan bij twintigtallen de pan in, worden bij emmers vol bedwelmd naar huis gedragen. Er zijn verhalen in omloop van lui, die vergaten hun bedwelmden vogels te doden en tegen den morgen in hun smul-droomen werden gestoord, doordat de dieren waren bijgekomen en nu rondspookten door 't heele huis.

De tegenwoordige vogelwet verbiedt reeds het vangen en vervoeren van de meeste der half verongelukte vogels, maar het is niet gemakkelijk, om op donkere nachten en tegenover een heele, zeer actieve dorpsjeugd, die wet uit te voeren. De publieke opinie zal geducht moeten helpen en ten slotte wordt het weer een taak voor ouders en onderwijzers.

Het best zijn nog de vogels eraan toe, die boven op den toren gaan rusten, want het is aan de lichtwachters verboden ze te vangen. Als nu maar elke beduvelde vogel daar een plaatsje kon vinden dan was de zaak gezond. Ook daarover wordt nagedacht.

Nu hoop ik maar, dat ik het in de Paaschvacantie beter mag treffen.

JAC. P. THJSSE.

EEN ROOFKEVERLARVE LEVENDE IN KOFFIETAKJES.

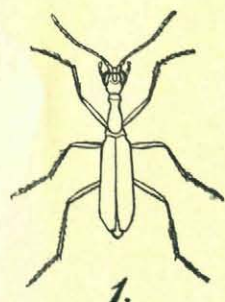
In 't eerst maakt 't wel een vreemden indruk, wanneer men zandloopkeverlarven in koffietakjes vindt. Nog heel goed herinner ik mij, hoe wij als jongens in de buurt van 't Ginneken op de zandige weggetjes van de Bavelche hei naar de zandloopkevers en de larven zochten, en dan voorzichtig aan de larven kleine insecten te eten gaven. 't Zijn geweldig vraatzuchtige dieren en zoowel de larven als de volwassen kevers vernietigen heel wat andere insecten.

Op een groote plantage aan den voet van de Kloet waren de koffieboomen sterk aangetast door een boorder; in een aantal takken waren uitwendig ronde gaten en inwendig boorgangen door 't merg. Deze gangen worden gevormd door een larve van een roofkever, *Collyris emarginatis*. Wel is het geen echte *Cicindela*-soort, maar toch lijken ze er, vooral in de manier van doen, zeer veel op. Op zonnige dagen zie je de kevers dan bezig, overal op de koffietakjes en bladen loopen ze bedrijvig heen en weer.

De kever, die in fig. 1 tweemaal vergroot is afgebeeld, is slank met breeden kop, groote oogen en een paar vrij lange sprieten. De kleur van de dieren is donker, glanzend blauw en bij de mannetjes met iets groen op de thorax. Vooral bij de wijfjes is het achterlijf sterk gewelfd en de dekschilden eveneens gebogen.

De pooten zijn oranje of geelachtig rood. De dieren zijn

merkwaardig vlug, ze kunnen zoowel hard loopen, als snel vliegen.

oofkever *Collyris emarginatis*.

Hoewel ik de kevers gedurende eenige weken in een groote glazen kooi levend heb kunnen waarnemen, is 't mij niet gelukt het eieren-leggen te zien, maar in de aanplantingen kan men zonder al te veel moeite de eieren vinden.

Het wijfje vormt op de een of andere manier een gat, dat eerst loodrecht naar binnen gaat en zich dan plotseling naar boven ombuigt. De gang is ongeveer 1 cm. diep.

Aan het einde van de holte ligt het groote witte ei. In fig. 3 zijn wel een paar holten afgebeeld, maar de eieren niet.

Nadat het ei gelegd is, wordt de opening van het kanaal zorgvuldig met boormeel dicht gemaakt en krijgt 't ongeveer de kleur van de schors, zoodat de boorgang eerst lastig te vinden is, spoedig ziet men ze echter vlugger. Na een paar weken komen de eieren uit en dan vreten de larven de prop van het boormeel weg. De larven hebben een zeer eigenaardigen vorm (fig. 2). Wanneer men ze uit hun gangen neemt krommen ze dadelijk hun achterlijf om en sperren de groote kalken wagenwijd open. Maar in de gangen wachten de dieren rustig op hun prooi; hun groote kaken houden zij juist op de hoogte van de schors en zoo liggen ze eindeloos te wachten totdat er hun een diertje in den bek loopt. Als het dier, dat zij grijpen, niet al te groot is, trekken zij 't naar binnen en zuigen 't daar uit. In de koffietuinen zijn 't wel hoofdzakelijk mieren, die als slachtoffer van hun vraatzucht vallen, maar zij versmaden eigenlijk niets; in fig. 6 ziet men b. v. een dikke vlieg, die net naar binnen getrokken wordt. Wanneer de prooi uitgezogen is, wordt ze na eenigen tijd weer uit de gang geworpen.

Larf van *Collyris emarginatis*.